

Mediálna gramotnosť a vekové rozdiely žiakov

Kristína Bielčíková¹

¹ Katedra Pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre; Dražovská cesta 4, 949 01 Nitra; kristina.bielcikova@ukf.sk

Grant: UGA UKF V/1/2021

Název grantu: Analýza mediálnej výchovy vo formálnom vzdelávaní na Slovensku

Oborové zamčrení: AM – Pedagogika a školství

© GRANT Journal, MAGNANIMITAS Assn.

Abstrakt Média sú neoddeliteľnou súčasťou každodenného života a je dôležité pochopiť význam a správnosť ich používania, vyhodnocovania či spracovávaní. Cieľom štúdie bolo zistiť a analyzovať úroveň mediálnej gramotnosti žiakov II. stupňa ZŠ, komparovať významné výsledky z hľadiska veku žiakov a zdôrazniť význam preventívneho rozmeru kyberagresie. Výskumným nástrojom bol dotazník a výskumu sa zúčastnilo 350 respondentov. Prieskumom sme zistili, že starší žiaci si viac uvedomujú nebezpečnosť a nepravdivosť médií oproti mladším žiakom. Žiaci sa aktívne zapájajú do tvorby mediálneho obsahu a výrazne dominuje u všetkých vekových kategórií uverejňovanie fotiek a videí na sociálnych sieťach. Pozitívom je, že žiaci si uvedomujú potrebu overovania informácií a majú záujem komunikovať s rodičmi či učiteľmi. Pri informovanosti žiakov o online ohrozeniach sa ukázalo, že starší žiaci poznajú výrazne viac online ohrození, ako mladší žiaci.

Prieskumom chceme zdôrazniť dôležitosť väčšej informovanosti a prevencie žiakov, aby sme tak zabránili v budúcnosti nepríjemným mediálnym zážitkom a kyberagresii. Zároveň chceme poukázať na odlišnosti mediálnej gramotnosti žiakov z hľadiska veku.

Kľúčová slova mediálna gramotnosť, komparácia, základná škola, kyberagresia, prevencia

1. ÚVOD

Rozvíjaním mediálnej gramotnosti dokážeme u žiakov nielen rozvíjať informovanosť, spracovávanie a správne vyhodnocovanie mediálneho obsahu, ale predovšetkým rozvíjame preventívny rozmer ako primárnu ochranu pred jednotlivými formami agresie vo virtuálnom prostredí.

Mediálne gramotným človekom by mal mať šancu stať sa každý. Byť mediálne gramotný znamená vyhodnocovať, analyzovať, dekodovať, vytvárať elektronické aj tlačené média. Základným cieľom mediálnej gramotnosti je predovšetkým kritickosť a samostatnosť voči jednotlivým druhom médií. Spolu s rozvíjaním mediálnej gramotnosti dokážeme rozvíjať aj jednotlivé ľudské kompetencie (Aufderheide, P., Firestone, C.1993). Mediálna gramotnosť vychádza z nasledujúcich výsledkov mediálnej výchovy a mediálnych štúdií:

- Uvedomovať si vplyv médií na každého človeka a takisto aj globálne na spoločnosť,
- pochopiť proces masovej komunikácie,

- schopnosť komunikovať a vyjadrovať sa k mediálnym informáciám,
- uvedomovať si zmysel médií a ich textu,
- rozvíjať analytické zručnosti a produkciu,
- nadobúdať tradičné aj netradičné zručnosti,
- vedieť oceniť a porozumieť mediálnym obsahom (Fedorov, A. 2003).

Jednotlivé schopnosti a mediálna gramotnosť by mala byť prispôbena vekovým osobitostiam žiakov, aby tak zabezpečila dosiahnutie želaných výsledkov, a aby rozvíjala potrebné mediálne zručnosti. „Učebné materiály zamerané na mediálnu gramotnosť by mohli zvýšiť informovanosť žiakov o dôsledkoch kybernetickej agresie a o účinných spôsoboch, ako sa s ňou vysporiadať“ (Přetsch, J. 2010 In Grigg, D. W. 2010). Primárnym zámerom je zvyšovať úroveň mediálnej gramotnosti žiakov ako hlavného spôsobu, ktorý dokáže zabezpečiť prevenciu kyberagresie.

Kyberagresia je termín, ktorý zachytáva všetky typy násillia, ktoré sa vyskytujú v kyberprostredí, vrátane obťažovania a ohrozovania, vydierania, prenasledovania, kyberšikany a iných (Hollá, K. 2015, s. 52). Ide o agresiu vo virtuálnom prostredí, ktorá zahŕňa rôzne prejavy správania. Častokrát sa spája s kyberšikanovaním, ktoré skôr chápeme ako jeden z možných prejavov kyberagresie. Vnímanie kyberagresie je odlišné z hľadiska vekových odlišností žiakov, ktoré majú vplyv aj na dôveryhodnosť k médiám, k vyhodnocovaniu a analýze médií. Nevyhnutné je začať s prevenciou v nižších ročníkoch, aby tak žiaci postupne dostávali dôležité vedomosti o nástrahách virtuálneho prostredia a mohli na ne nadväzovať. Autorky Stix, D.C. a Jolls T. (2020) odporúčajú používať termín "učenie sa mediálnej gramotnosti", a nie "vzdelávanie v oblasti mediálnej gramotnosti". Vyjadruje to spôsob nadobúdania gramotnosti, ktorú dokážeme využívať vo všetkých situáciách a vo všetkých vekových obdobiach. J. W. Potter (2010) poznamenal, že média neustále pôsobia priamo aj nepriamo na jednotlivca, aj na celú spoločnosť. Toto pôsobenie môže vyvolať rôzne účinky ako napr. kognitívne, afektívne, postojové či fyziologické alebo behaviorálne. Veľa účinkov pôsobí negatívne alebo nie sú pre človeka nijakým spôsobom užitočné a nápomocné. Význam vidí práve v intervencii, prevencii, alebo rozvoji mediálnej gramotnosti.

Média dokážu meniť názory detí a dospievajúcich, avšak je otázne či v pozitívnom alebo negatívnom zmysle. Pôsobia nielen na stránku kognitívnu, ale aj na celú fyziologickú stránku. Mediálno-pedagogické pôsobenie by malo svoju pozornosť zameriavať na poznatky potrebné na získanie kritického prístupu k médiám, a na

využitie médií ako zdroja zmysluplnej zábavy a naplnenie voľného času (Vrabec, N. 2013, s. 47). V neposlednom rade je dôležité stavať do popredia rozvoj mediálnej gramotnosti a rozvíjať preventívny rozmer jej pôsobenia.

1.1 Metodológia

Prieskum bol realizovaný v roku 2021 prostredníctvom online dotazníka vlastnej konštrukcie. Výsledkami poukážeme na rozdielnosť mediálnej gramotnosti žiakov z hľadiska veku.

Výskumný cieľ

Zistiť a analyzovať mediálnu gramotnosť žiakov a poukázať na rozdielnosť a význam prevencie kyberagresie.

Účastníci výskumu

Výskumnú vzorku tvorili žiaci od 11 – 15 rokov. Všetkých respondentov bolo 350.

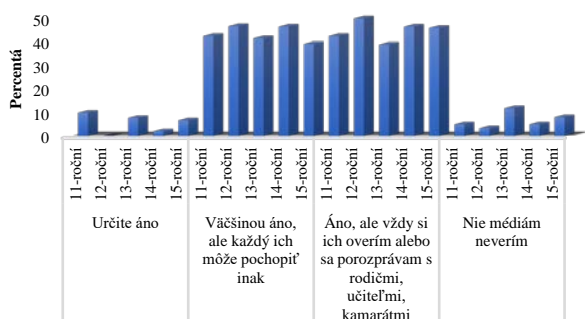
Tabuľka 1: Účastníci výskumu (zdroj: vlastné spracovanie)

	Vek					Pohlavie	
	11	12	13	14	15	Chlapec	Dievča
Počet	40	60	77	99	74	169	181
Spolu	350					350	

2. Prezentácia výsledkov

V rámci výsledkov uvádzame deskriptívnu štatistiku, ktorá je rozdelená podľa veku respondentov do tabuliek alebo grafov. Bližšie špecifikujeme priemerné a stredné hodnoty a takisto aj smerodajnú odchýlku, modus a percentuálny počet. Zamerali sme sa na najdôležitejšie a významné zistenia. Niektoré zistenia sme podrobili štatistickému skúmaniu prostredníctvom Anovy a Kruskal-Walisovho testu. Výsledkami poukazujeme na rozdielnosť mediálnej gramotnosti žiakov a dôležitosť venovať pozornosť preventívnemu pôsobeniu ako hlavnému faktoru pri predchádzaní kyberagresie.

Sú podľa teba informácie, ktoré získavaš z časopisov, televízie, rádia, internetu alebo iného druhu médií pravdivé?

Obr. 1: Pravdivosť mediálneho obsahu (zdroj: vlastné spracovanie)

Na obr.1 môžeme vidieť odpovede žiakov na pravdivosť médií. K odpovedi určite áno sa priklonilo najviac 11-ročných žiakov (10 %). K rozdielnosti pochopenia mediálneho obsahu sa priklonili najviac 12-roční (47 %) a 14-roční žiaci (46 %). Mediám veria, ale

vždy si ich overujú najmä 14-roční (46 %) a 15-roční respondenti (46 %). Mediám neveria najmä 13-roční (12 %) a 15-roční respondenti (8 %). V rámci týchto výsledkov môžeme pozorovať odlišné vnímanie pravdivosti médií a najmä u mladších žiakov väčšiu dôveru k mediám. Pri podotázke nakoľko žiaci považujú médiá za bezpečné sme zistili, že žiaci si uvedomujú častú nepravdivosť a zavádzanie médií. K tejto odpovedi sa najviac priklonili 13-roční (75 %) a 15-roční žiaci (67 %). Druhá najčastejšia odpoveď bola neviem, ktorá dominovala u 11-ročných (43 %) a 12-ročných respondentov (33 %). Pozorujeme rozdielnosť z hľadiska veku, mladší žiaci nemajú ucelené informácie a nevedia posúdiť pravdivosť či bezpečnosť médií. Naopak starší žiaci už dokážu lepšie premýšľať a uvedomovať si nebezpečnosť mediálneho obsahu a rozdielnosť pochopenia.

Tabuľka 2: Zapájanie žiakov do tvorby mediálneho obsahu (zdroj: vlastné spracovanie)

Do akej miery sa zapájaš do tvorby mediálneho obsahu?					
Médium	Vek	Priemer	Stredná hodnota	Smerodajná odchýlka	Modus
Uverejňujem fotky a videá na sociálnych sieťach	11	0,442	0,33	0,474	0
	12	0,472	0,333	0,473	0
	13	0,589	0,667	0,446	1
	14	0,67	0,667	0,443	0,667
	15	0,676	0,667	0,434	0,667
Venujem sa písaniu blogov	11	0,129	0	0,285	0
	12	0,093	0	0,238	0
	13	0,128	0	0,256	0
	14	0,048	0	0,144	0
	15	0,151	0	0,291	0
Píšem články do školského časopisu	11	0,63	0	0,127	0
	12	0,054	0	0,206	0
	13	0,055	0	0,232	0
	14	0,04	0	0,178	0
	15	0,122	0	0,308	0
Vytváram videá na YouTube	11	0,113	0	0,299	0
	12	0,113	0	0,203	0
	13	0,097	0	0,244	0
	14	0,058	0	0,185	0
	15	0,142	0	0,344	0
Podieľam sa na aktivitách školského rozhlasu	11	0,113	0	0,33	0
	12	0,083	0	0,308	0
	13	0,039	0	0,135	0
	14	0,066	0	0,233	0
	15	0,128	0	0,342	0
Podieľam sa na tvorbe webovej stránky školy	11	0,025	0	0,089	0
	12	0,044	0	0,208	0
	13	0,039	0	0,132	0
	14	0,027	0	0,148	0
	15	0,041	0	0,1499	0

V tabuľke 2 môžeme vidieť aktivitu žiakov pri tvorbe mediálneho obsahu. Pri zapájaní žiakov do tvorby mediálneho obsahu pozorujeme dominanciu uverejňovania fotiek a videí na sociálnych

sieťach u všetkých vekových kategórií. Písaniu blogov sa venujú najmä 11-roční ($\mu = 0,1239$) a 15-roční žiaci ($\mu = 0,151$). Písaniu článkov do školského časopisu sa najviac venujú 11-roční respondenti ($\mu = 0,63$). Vytváranie videí na YouTube dominuje u 15-ročných žiakov ($\mu = 0,142$). Na aktívach školského rozhlasu sa najviac podieľajú 15-roční respondenti ($\mu = 0,128$) a na tvorbe webovej stránky školy sa najviac podieľajú 12-roční žiaci ($\mu = 0,044$). V rámci tejto odpovede nám výrazne dominuje uverejňovanie fotiek a videí na sociálnych sieťach u všetkých žiakov, čo v súvislosti s rozvojom informačných a komunikačných technológií oprávnené vstupuje do popredia a je výzvou ošetriť prostredie internetu, aby bolo pre deti a dospievajúcich bezpečné.

Tabuľka 3: Zhodnotenie pravdivosti mediálnej správy (zdroj: vlastné spracovanie)

Na internete som čítal/a o chlapcovi, ktorý má 5 rokov a už vie 10 jazykov. Myslíš si, že je táto informácia pravdivá?			
	Vek	Počet	Percentuálny počet
Áno určite, na internete sú len pravdivé informácie	11	0	0 %
	12	2	3 %
	13	2	3 %
	14	1	1 %
	15	1	1 %
Určite nie, neverím informáciám na internete	11	3	8 %
	12	4	7 %
	13	4	5 %
	14	14	14 %
	15	9	12 %
Neviem, musel by som sa pozrieť, kto to píše a spýtal by som sa aj rodičov alebo učiteľov	11	37	93 %
	12	54	90 %
	13	71	92 %
	14	84	85 %
	15	64	86 %

V tabuľke 3 môžeme vidieť reakcie žiakov na mediálnu správu, ktorú si prečítali na internete. Výrazne a jednoznačne dominuje odpoveď neviem, musel by som sa pozrieť, kto to píše a spýtal by som sa rodičov a učiteľov. Túto odpoveď považujeme za pozitívum, nakoľko si žiaci uvedomujú dôležitosť komunikácie o správach, ktoré sa k nim dostávajú. Komunikácia o správach a informáciách, ktoré žiaci vnímajú je nesmierne dôležitá a kľúčová. Tento výsledok sme podrobili štatistickému skúmaniu, aby sme zistili či existujú štatisticky významné rozdiely z hľadiska veku žiakov. Stanovili sme hypotézy v nasledujúcom znení:

H0: Z hľadiska veku neexistujú štatisticky významné rozdiely medzi žiakmi

HA: Z hľadiska veku existujú štatisticky významné rozdiely medzi žiakmi

Tabuľka 4: Anova – porovnanie pravdivosti informácie (zdroj: vlastné spracovanie)

Na internete som čítal/a o chlapcovi, ktorý má 5 rokov a už vie 10 jazykov. Myslíš si, že je táto informácia pravdivá?	Vek	Počet	Mean	SD	SEM	df	F	P-hodnota
	11	40	2,850	0,533	0,084	4	0,642	0,633
	12	60	2,767	0,722	0,093			
	13	77	2,818	0,643	0,073			
	14	99	2,687	0,751	0,075			
	15	74	2,716	0,731	0,085			

Na základe uvedených výsledkov v tabuľke 3 a 4 sa ukázalo, že z hľadiska veku neexistujú štatisticky významné rozdiely pri zhodnotení pravdivosti informácie. Na hladine významnosti 0,05 potvrdzujeme nulovú hypotézu ($p = 0,633$). Nevyskytujúce rozdiely môžeme pozorovať na základe priemerných hodnôt, ktoré sú na veľmi podobnej až rovnakej úrovni.

Tabuľka 5: Informovanosť o online ohrozeniach – Kruskal-Wallisov test (zdroj: vlastné spracovanie)

	Vek	Počet	Mean	Medián	SD	SEM	F	p-hodnota
Informovanosť o online ohrozeniach	11	40	1,925	1,5	2,043	0,323	4	0,0004
	12	60	2,317	2	2,021	0,261		
	13	77	2,714	2	2,139	0,244		
	14	99	3,131	3	2,174	0,219		
	15	74	3,527	4	2,069	0,240		

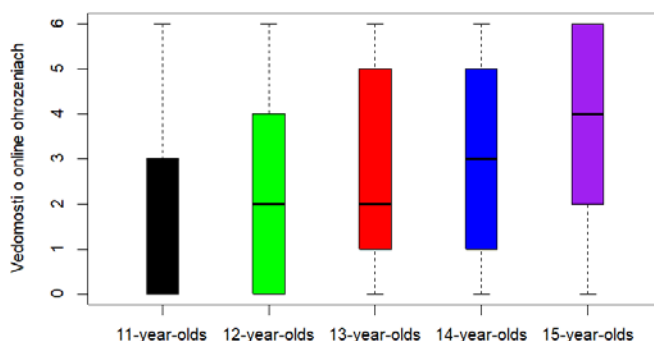
V tabuľke 5 sa zameriavame na zistenie informovanosti žiakov o jednotlivých online ohrozeniach. Zistenia sme podrobili štatistickému skúmaniu prostredníctvom Kruskal Wallisovho testu a Box plotu. Sformulovali sme hypotézy v znení:

H0: Z hľadiska veku zaznamenávame rovnaké vedomosti o online ohrozeniach

HA: Z hľadiska veku zaznamenávame odlišné vedomosti o online ohrozeniach

Pri informovanosti žiakov o jednotlivých online ohrozeniach, sme zisťovali nakoľko sú im známe prípadne sa s nimi stretli. Zamerali sme sa na kyberšikanovanie, happy slapping, kybergrooming, flaming, sexting a agresiu v prostredí internetu. Na základe štatistického skúmania prostredníctvom Kruskal-Wallisovho testu na hladine významnosti 0,05 zamietame nulovú hypotézu ($p = 0,0004$). Z testu sme zistili, že existujú štatisticky významné rozdiely. Rozdiely môžeme pozorovať na základe priemerných hodnôt. Podľa priemerných hodnôt prevláda najmenšia informovanosť u 11-ročných žiakov ($\mu = 1,925$) a u 12-ročných žiakov ($\mu = 2,317$), naopak najväčšia informovanosť žiakov je podľa priemerných hodnôt u 14-ročných ($\mu = 3,131$) a 15-ročných žiakov ($\mu = 3,527$). Pre lepšiu prehľadnosť uvádzame Box plot, v ktorom je jasne viditeľná odlišnosť informovanosti žiakov z hľadiska veku.

Informovanosť o online ohrozeniach

Obr. 2: Informovanosť žiakov – Box plot (zdroj: vlastné spracovanie)

Na obr. 2 vidíme znázornený Box plot, v ktorom je viditeľná značná odlišnosť informovanosti žiakov z hľadiska veku. Najväčšia informovanosť prevládla u 14-ročných a 15-ročných žiakov. Najmenšie vedomosti o online ohrozeniach dominujú u 11-ročných a 12-ročných žiakov. Práve toto zistenie nám ponúka jasnú správu

o tom, že je nevyhnutné viac informovať žiakov mladšieho školského veku o nástrahách internetu. Primárnou prevenciou dokážeme včas zachytiť nevedomosť nebezpečných ohrození kyberpriestoru a ponúknuť tak žiakom možnosti ako sa správne brániť a riešiť vzniknutý problém. Väčšia informovanosť narastá vekom, čo môže byť spôsobené negatívnou skúsenosťou prípadne zisťovaním a informovaním sa o online ohrozeniach. Každopádne považujeme v dnešnej dobe, ktorá je charakteristická nárastom a neustálym rozvojom informačných a komunikačných technológií rozvíjať mediálnu gramotnosť, ktorá by mala zahŕňať aj preventívny charakter zameraný na ochranu detí a dospievajúcich pred kybergresiou.

3. ZÁVER

V článku sme priblížili mediálnu gramotnosť žiakov II. stupňa ZŠ s cieľom porovnať vekovú rozdielnosť a zdôrazniť dôležitosť preventívneho pôsobenia na žiakov. Včasným preventívnym pôsobením dokážeme ošetriť nástrahy mediálneho obsahu a zabrániť tak nepríjemným záverom. Zisťovali sme postoje žiakov k pravdivosti mediálneho obsahu. Jednoznačnú odpoveď uviedli 11-roční respondenti, ktorí médiám určite veria. Rozdielnosť pochopenia mediálneho obsahu dominuje najmä u 12-ročných a 14-ročných žiakov, čo znamená, že si uvedomujú možné rozdielnosti ľudí pri pochopení mediálnej správy. Mediálne správy si overujú najmä 14-roční a 15-roční žiaci. Preventívne pôsobenie a apel na väčšiu informovanosť o mediálnych obsahoch je cestou, ako pomôcť žiakom uvedomiť si časté zavádzanie a nepravdivosť mediálneho obsahu. V rámci tejto odpovede pozorujeme u mladších žiakov väčšiu dôveryhodnosť nakoľko mohli mať negatívnu skúsenosť. Starší žiaci si už naopak uvedomujú väčšiu potrebu overovania a rozdielnosti pochopenia mediálnych správ a obsahov. Jedným z výsledkov je aj informovanosť a presvedčenie žiakov o bezpečnosti médií. Nepravdivosť a zavádzanie mediálneho obsahu si najviac uvedomujú 13-roční a 15-roční žiaci. Naopak 11-roční a 12-roční respondenti nevedeli určiť nepravdivosť alebo zavádzanie mediálneho obsahu. Pri tejto odpovedi môžeme znovu pozorovať rozdielnosť mladších a starších žiakov. Väčšia informovanosť a skúsenosť pomáha žiakom uvedomovať si zavádzanie a nepravdivosť mediálneho obsahu. Naopak mladší žiaci nevedia určiť a rozpoznať zavádzajúcu správu. Pri zhodnotení správy na internete sa všetci žiaci priklonili k odpovedi neviem, musel by som sa pozrieť, kto to píše a spýtal by som sa rodičov a učiteľov. Toto zistenie sme podrobili aj štatistickému skúmaniu a výsledok je jedným z aspektov, ktorý naznačuje, že žiaci premýšľajú nad prečítaným odkazom a zamýšľajú sa nad jeho dôveryhodnosťou. Výsledok je pozitívnym ukazovateľom, že žiaci majú záujem komunikovať a overovať informácie. N. Vrabc (2007) v zisťovaní mediálnej gramotnosti žiakov zistil, že žiaci majú snahu komunikovať o prijímanom a vnímanom mediálnom obsahu, čo takisto považuje za jedno z pozitívnych zistení. Práve chuť a zvedavosť žiakov preskúmať mediálny obsah je motiváciou zaoberať sa témou rozvoja mediálnej gramotnosti a priniesť nové možnosti jej rozvíjania. Jedným z výsledkov je aj slabá informovanosť žiakov o online ohrozeniach. Najmenej vedomosti a informácií o online ohrozeniach majú práve 11-roční a 12-roční žiaci. Najväčšia

informovanosť prevláda u 14-ročných a 15-ročných žiakov. Vplyv nových technológií, nástrah a mediálnych obsahov je rozšírený. Vzdelávanie v tejto oblasti je kľúčové. Rozvojom mediálnej gramotnosti zabezpečujeme žiakom nielen väčšiu zručnosť, ale aj väčšiu ochranu pred nástrahami mediálnych účinkov. N. Vrabc a D. Petranová (2013) uvádzajú vo svojej knihe úvahy o mediálnych účinkoch na deti a dospievajúcich. Mediálne účinky rozdelili do štyroch fáz, a to fáza *všemocných médií*, ktorá hovorí o tom ako veľmi dokážu média ovplyvňovať názory, postoje a hodnoty ľudí. Druhá fáza sa nazýva *slabé média*, ktorá hovorí o médiách ako o sprostredkujúcich činiteľoch. Tretia fáza *znovuobjavenie mocných médií*, kedy sa znovu objavili silné účinky mediálnych podnetov. Posledná štvrtá fáza sa nazýva „*dohodnutý vplyv médií*“, ktorá spočíva v novom obraze na účinky médií v konštruovaní významov a v systematickosti. Mediálne účinky úzko súvisia s mediálnou gramotnosťou, ktorá istým spôsobom pomáha a prináša nadhľad nad jednotlivými mediálnymi obsahmi, ktoré sú prijímané. Zručnosť rozlišovať medzi mediálnym obsahom, overovať si pravdivosť, byť informovaný o nástrahách a hrozbách, nebyť pasívnym prijímateľom je jedným z hlavných posolstiev rozvoja mediálnej gramotnosti u detí a dospievajúcich.

Zdroje

1. AUFDERHEIDE, P., FIRESTONE, C. 1993. Media literacy: A report of the national leadership conference on media literacy. Queenstown, MD: Aspen Institute; 1993. ISBN-0-89843-137-9. Dostupné na internete: <https://eric.ed.gov/?id=ED365294>
2. FEDOROV, A. 2003. Media Education and Media Literacy: Experts' Opinions. UNESCO: MENTOR. A Media Education Curriculum for Teachers in the Mediterranean. The Thesis of Thessaloniki, First Version, Dostupné na internete: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2626372
3. GRIGG, D.W. 2010. Cyber-Aggression: Definition and Concept of Cyberbullying. In *Australian Journal of Guidance and Counselling*. vol. 20, no. 2, DOI: 10.1375/ajgc.20.2.129.
4. HOLLÁ, K. 2015. Agresia a kybergresia žiakov v Slovenskej republike. In *Slavonic Pedagogical Studies Journal*. roč. 4, č. 1. Dostupné na internete: http://www.pegasjournal.eu/2015_04_01_04.html ISSN 13398660.
5. POTTER, W. J. 2010. The State of Media Literacy. In *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. 2010, vol.54, no.4, pp. 675-696. Dostupné na internete: doi:10.1080/08838151.2011.521462
6. STIX, D.C., JOLLS. 2020. Promoting media literacy learning - a comparison of various media literacy models. In *Media Education*, vol. 11, no.1, pp. 15-23. doi: 10.36253/me-9091
7. VRABEC, N. 2007. Úroveň mediálnej gramotnosti mladých ľudí na Slovensku. Výskumná správa. Bratislava: IUVENTA. Dostupné na internete: https://www.iuventa.sk/files/document/s/7_vyskummladeze/spravy/davm018/zver_spravadavm018.pdf
8. VRABEC, N., PETRANOVÁ, D. 2013. Nové vzory mládeže v kontexte mediálnej komunikácie. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. 192 s. ISBN 978-80-8105-469-3
9. VRABEC, N. 2013. Mediálna výchova: teoretické východiská a trendy. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda. 2013. 116 s. ISBN 978-80-8105-498-3